

Överförmyndarenheten
Anne-Sofie Zettby

2024-11-11

Dnr ÖFN 2024-96

Överförmyndarnämnden

Verksamhetsuppdrag förvaltarenhet

Förslag till överförmyndarnämndens beslut

1. Överförmyndarnämnden godkänner villkoren i verksamhetsuppdrag avseende Förvaltarenhet med placering på Socialförvaltningen med start från och med 2025-02-01.
2. Förvaltningschef VSS ges i uppdrag att teckna verksamhetsuppdraget.

Ärende

I Linköpings kommun finns sedan 2022 ett verksamhetsuppdrag som vid uppstarten utfördes av f d Leanlink, numer av Förvaltarenheten under Socialförvaltningen, på uppdrag av Överförmyndarnämnden.

Nuvarande uppdrag upphör 2025-01-31 och Överförmyndarenheten ser behov av att förlänga uppdraget varför översyn av tidigare verksamhetsuppdrag har genomförts under hösten 2024. Arbete med att ta fram tydliga rutiner pågår för att tillsammans skapa en robust och rättssäker verksamhet.

De krav som godkänts i tidigare verksamhetsuppdrag kvarstår till största delen, men vissa redaktionella ändringar och förtydliganden har genomförts för att undvika missförstånd och möjliggöra en god samverkan.

Ersättningen för verksamhetsuppdraget är 1 800 tkr per år i 2024 års prinsnivå och volymen avseende antal uppdrag har ett riktvärde om 40-60 uppdrag som hanteras av Förvaltarenheten.

Överförmyndarenhetens förslag är att uppdraget förlängs tills vidare då behoven bedöms kvarstå över tid till följd av de utmaningar som finns att kunna möta det ökande behovet av ställföreträdare i samhället.

Beslutsunderlag:

Tjänsteskrivelse Verksamhetsuppdrag Förvaltarenheten.docx

Bilaga – Verksamhetsuppdrag Förvaltarenheten.pdf

Bakgrund

I dagens samhälle finns en ökad grad av utmaning med att kunna rekrytera ideella personer till frivillig uppdrag, så även inom överförmyndarområdet.

Uppdraget som ställföreträdare har genom åren dessutom blivit mer utmanande då målgruppen och deras behov blivit svårare och mer komplexa. Huvudmän med samsjuklighet och mer kriminella inslag innebär stora påfrestningar för ställföreträdare. Storstadskommuner vittnar även om ökad gängkriminalitet och behov av farlighetsbedömningar vid utredning om behov av ställföreträdare. Till detta kommer ökande krav i samhället i stort.

I Linköpings kommun finns därför sedan 2022 ett verksamhetsuppdrag som vid uppstarten utfördes av f d Leanlink, numer av Förvaltarenheten under Socialförvaltningen, på uppdrag av Överförmyndarnämnden. Utredning till det ursprungliga uppdraget finns under dnr ÖFN 2021-42 och KS 2021-443.

Verksamhetsuppdraget startade 2022-02-01 och har förlängts vid ett tillfälle med ett år, och avslutas i nuvarande form 2025-01-31.

Bakgrunden var att tillhandahålla professionella ställföreträdare inom kommunen då det är svårt att kunna rekrytera tillräckligt många ideella ställföreträdare, framför allt när uppdragens karaktär över tid dessutom ökat i komplexiteten.

I maj 2021 presenterades en nationell utredning ”Gode män och förvaltare – en översyn”, SOU 2021:36 där kommunernas utmaningar gällande rekrytering uppmärksammas. Utredningen föreslår lagändringar som möjliggör att använda professionella ställföreträdare i särskilt svåra uppdrag. Regeringskansliet har ännu inte fattat några beslut utifrån utredningen.

Aktuell situation

I Linköpings kommun finns det ett fortsatt behov av att kunna möta efterfrågan av professionella ställföreträdare som ett komplement till ideella ställföreträdare.

Många kommuner har i likhet med Linköping startat upp förvaltarenheter eller är på väg att göra det.

Förutom utmaningen att kunna rekrytera ställföreträdare till redan befintliga uppdrag visar aktuella trender i samhället, så som den demografiska utvecklingen och samhällsutmaningar med ökad skuldsättning och högre grad av samsjuklighet och därmed mer komplexa uppdrag, att behoven inte kommer att minska utan snarare öka av professionella ställföreträdare.

Det finns en ökad risk i att huvudmän bli utan ställföreträdare och de som är ställföreträdare riskerar att bli kvar i uppdrag man bett om att bli avlöst ifrån

om det inte finns olika alternativa lösningar tillgängligt. Detta i sin tur kan leda till att utmaningen att rekrytera ideella ställföreträdare ökar.

Flera av de utmaningar som identifierades när verksamhetsuppdraget tillkom kvarstår dock eftersom man som kommunanställd har rättigheter och skyldigheter genom sin anställning samtidigt som ett förordnande som god man eller förvaltare från tingsrätten innebär andra rättigheter och skyldigheter. Skulle en anställd missköta sitt uppdrag som ställföreträdare, av oaktsamhet eller med uppsåt, kan personen komma att entledigas från sitt uppdrag av överförmyndarnämnden. Ansvar för den uppkomna situationen följer personen och inte anställningen. Eftersom handläggaren är personligt förordnad gäller också att uppdraget kvarstår även om anställningsförhållandena ändras till dess att en ny företrädare är förordnad. Om handläggaren skulle avlida är det dödsboet som tar över ställföreträdarskapet i avvaktan på att en ny god man eller förvaltare utses.

Under nuvarande verksamhetsuppdrag har vissa utmaningar uppstått, framför allt när medarbetare valt att avsluta sin anställning och/eller blivit akut sjuka. Arbete pågår därför med att ta fram tydliga rutiner för att få en ökad grad av samsyn och smidighet i uppdraget.

Det är också viktigt att fortsätta dialogen och följa verksamhetens utmaningar för att ha en så robust verksamhet som möjligt över tid.

Alternativet till att använda ha en förvaltarenhet är att använda de privata aktörer som finns på marknaden. Kostnad för att använda dessa tjänster är dock hög och det finns en risk i att erfarna ställföreträdare istället tar uppdrag i privat regi än i ideell.

Sammantagen bedömning och förslag till beslut

Överförmyndarenhetens bedömning är att behov av förvaltarenhet kvarstår och att verksamhetsuppdraget förlängs från och med 2025-02-01.

Rutiner kommer att ses över och upprättas i samråd för att skapa förutsättningar för en så robust verksamhet som möjligt.

Verksamhetsuppdraget blir ett tillsvidare uppdrag och kommer att följas upp och återrapporteras till nämnd löpande under året. Båda parter kan säga upp överenskommelsen med 6 månaders uppsägning.

Överförmyndarenheten kommer fortsätta att följa den nationella utvecklingen inom områden för att ha en så aktuellt och rättssäker verksamhet som möjligt.

Ekonomiskt sett är ett verksamhetsuppdrag en möjlighet att över tid hålla nere kostnader för svårare uppdrag.

Ekonomiska konsekvenser

Arvode till en ideell ställföreträdare utgår från de av nämnden fastställda riktlinjerna. Att istället anlita professionella ställföreträdare innebär en avsevärt högre kostnad och kan därför bara vara aktuellt i de fall där en ideell god man inte är möjlig eller lämplig.

Kostnader för verksamhetsuppdrag till kommunal utförare beräknas till 1,8 mkr per år i 2024 års prisnivå, vilket motsvarar en årlig kostnad med ca 30 000 - 45 000 kronor per år och uppdrag. En ställföreträdare förmedlad av privat aktör i komplicerade ärenden anges till ca 50 000 - 68 000 kronor.

Överförmyndarenheten erhåller till viss del intäkter från de huvudmän som har betalningsförmåga. Denna summa varierar över åren.

Kommunala mål

Lättillgänglig, god och jämlik välfärd

En hållbar ekonomi

[Länk till kommunfullmäktiges övergripande mål](#)

Jämställdhet

Befintliga gode män och förvaltare fördelar sig jämt mellan kvinnor och män. I varje uppdrag gör utredningssekreterarna en bedömning av lämplighet för uppdraget, grundat på huvudmannens behov

Uppföljning och utvärdering

Överförmyndarenheten återkommer till nämnden vid två tillfällen per år med redovisning av pågående uppdrag.

Samverkan/information eller förhandling enligt lag (1976:580) om medbestämmande i arbetslivet

MBL-information eller förhandling är inte påkallad.

Överförmyndarenheten

Anne-Sofie Zettby

Beslutet skickas till:

VSS verksamhetschef Magnus Sjöberg

VSS ekonomichef Jonas Erni

SF Verksamhetschef Yvonne Thelander

Nämndsekreterare SON Anders Petersson